

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Satka, Mirja; Moilanen, Johanna

Title: Lyhyt tutkimusmatka sosiaalityön metodikiistaan moninaisuuden näkökulmasta

Year: 2023

Version: Published version

Copyright: © 2023 Talentia ry

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Satka, M., & Moilanen, J. (2023). Lyhyt tutkimusmatka sosiaalityön metodikiistaan moninaisuuden näkökulmasta. *Tutkiva sosiaalityö*, 2023, 7-18. https://www.talentia.fi/wp-content/uploads/2023/08/tutkiva_sosiaalityo_2023.pdf

Mirja Satka

emeritaprofessori

Helsingin yliopisto

mirja.satka@helsinki.fi

Johanna Moilanen

yliopistonlehtori, yliopistotutkija

Jyväskylän yliopisto

johanna.s.moilanen@jyu.fi

Lyhyt tutkimusmatka sosiaalityön metodikiistaan moninaisuuden näkökulmasta

Johdanto

Tässä artikkelissa tarkastelemme sosiaalityöntekijöiden koulutuksen alkuvaihetta Suomessa. Teemamme virisi niissä keskusteluissa, joita käytiin kirjamme (Satka ym. 2023) julkistamisen yhteydessä Sosiaalityön tutkimuksen päivillä. Kirjan johdannossa ja useissa artikkeleissa viitataan metodikiistaan. Nuorimmat osanottajat totesivat, että he eivät juurikaan tunne sitä.

Metodikiistalla viitataan Suomessa sosiaalityön koulutusta antaneiden opettajien ja alan asiantuntijoiden välisiin keskusteluihin, jotka alkoivat 1940-luvun lopulla, ja kärjistyivät 1950-luvulla kiistelyksi huoltotyön ja sosiaalityön oikeasta teoriaperustasta ja parhaista työmenetelmistä. Aikalaiset nimesivät tämän yli vuosikymmenen kestäneen väittelyn metodikiistaksi. Tässä tekstissä tarkastelemme kiistaa opillisen moninaisuuden näkökulmasta. Debatin periaatteellisuuden ja ajoittaisen emotionaalisuuden ymmärtämiseksi on tarpeen liittää nämä tapahtumat osaksi yhteiskunnallista kontekstiaan: sota-ajan jälkeistä suomalaista yhteiskuntaa, nopeasti muuttuneita taloudellisia ja poliittisia rakenteita, sekä murroksessa ollutta kulttuurista ilmapiiriä.

Sota-aika ja sen seuraukset, kuten esimerkiksi sotakorvausten kiihdyttämä teollistuminen, yhä useampien työvoimaan

kuuluneiden naisten ja miesten irtaantuminen maataloudesta ja muutto kaupunkeihin, sekä yhä eriytyneempien valtiollisten järjestelmien rakentaminen, synnyttivät suuren yhteiskunnallisen murroksen. Uusi yhteiskunnallinen ajattelu ilmeni niin, että etenkin poliittisessa vasemmistossa alettiin suosia ajatusta kaikkien kansalaisten perhe-etuuksista, ja kansalaisten mahdollisuuksien tasa-arvon lisäämisestä niin työelämässä kuin yhteiskunnassa yleisemminkin. Erityisesti nuoret ja aktiivisessa työiässä olevat kyseenalaistivat valtion autoritääristä, esimodernia suhdetta kansalaisyhteiskuntaan. Vähitellen valtio alkoi ottaa vastuuta erityisesti sodasta kärsineiden toimeentulosta, ja kansalaisten hyvinvoinnista kasvoi merkittävä yhteiskunnallinen kysymys. Kansalaisia tuettiin ydinperhemallia suosivalla väestö-, asunto- ja perhepolitiikalla, ja kansalaisyhteiskunta järjesti erilaisia psykososiaalisen tuen muotoja yksilöille ja perheille. Niitä kuvattiin tavallisten kansalaisten ”sopeuttamispalveluksi” uuteen elämänmuotoon, josta puuttuivat perinteiset kontrollin ja turvan verkot. Tällä korostettiin, että tarjottu tuki ei ollut köyhäinhoitoa muistuttava yhteisöllinen armopala, johon liittyi moraalista arviointia, vaan jokaisen perusoikeus arkielämän vaikeuksissa. Vanhaan toimintatapaan nähden se oli radikaali muutos, joka ilmensi länsimaalaisen, humanistisen ihmiskäsityksen vahvistumista poliittisessa päätöksenteossa. Tästä modernisoitumiskehityksestä huolimatta 1950-luvun elämäntapojen valtavirta oli talonpoikainen ja aineellisesti köyhä. Ihmiset olivat luterilaisen kirkon jäseniä, ja heidän välillään oli isoja sosiaalisia ja taloudellisia eroja. (Jaakkola ym. 1994.)

Seurasi arkielämän ja elämäntapojen muutos, mikä näkyi muun muassa kaupunkeihin muuttaneiden perhekoon pienemisenä, orastavana kulutuskulttuurina sekä erilaisten yksilöllisten ja perhekohtaisten valinnanmahdollisuuksien lisääntymisenä. Enimmäkseen miehen palkkatuloilla elävät perheet halusivat vähemmän lapsia. Valtion ja kansalaisyhteiskunnan

myötävaikutuksella uudeksi perheihanteeksi muotoiltiin kahden sukupolven, vanhempien ja lasten muodostama ydinperhe, joka tarkoitti viihtyisää kotia ja emotionaaliseen kiintymykseen perustuvia perhesuhteita. Se oli merkittävä kulttuurinen siirtymä.

Moderni yksilön valinnanvapauden idea haastoi edellisten vuosikymmenten uskonnollisiin ja moraalisiin arvoihin juurtuneet elämäntavat ja paikalliset kulttuurit. Suomalaisten ajatusmaailma maallistui, ja yksilölliset valinnat lisääntyivät. Keskinäisestä kiintymyksestä tuli parisuhteen uusi liima, joka ei osoittautunut yhtä pitäväksi kuin elämänikäistä suhdetta kannatellut yhteisöllinen perinne. Näissä oloissa tavalliset perheet alkoivat kohdata sellaisia uuteen elämäntapaan liittyneitä ongelmia, kuten avioeroja ja sopeutumattomuutta, joista heillä ei ollut kokemusta, saati ratkaisuja. Niiden ratkaisemiseksi tarvittiin koko perheen huomioimaan kykenevää yksilöityä tukea, ei elämäntilannetta moralisoivaa yhteisöllistä puuttumista.

Edellä kuvattu taloudellinen ja kulttuurinen siirtymä synnytti tilauksen uudentilaiselle yhteiskunnallis-sosiaaliselle tehtävälle. Sen rinnalla jatkettiin sosiaalihuollon uudistusta, jonka sota oli keskeyttänyt. Kuntiin rakennettiin yhdenmukaista sosiaalihuollon järjestelmää ja toimeenpantiin sodan alla voimaan tullutta lainsäädäntöä, joka oli kirjoitettu sotaa edeltäneen ajankohdan oloihin. Lait edustivat 1930-luvun moralisoivia ajattelutapoja, joissa poikkeavasti käyttäytyvien kansalaisten tiukka ohjaus ja kontrolli saivat keskeisen sijan. Koko aikakautta ja etenkin sen yhteisöllistä ja sosiaalista kulttuuria leimasi voimakas moraalisen ja yksilöllisen toimintatavan välinen jännite, joka purkautui yhteiskunnallisiksi muutoksiksi vasta 1960-luvun lopulla. Tämä uuden ja vanhan toimintatavan välinen jännite oli se maaperä, josta sodan jälkeisen ajan moninaisuus kumpusi. Tarkastelemme seuraavassa sitä, miten sosiaalialan opettajat ja asiantuntijat kykenivät käsittelemään sodan jälkeen syntyneitä tilannetta ja sen seurauksia. Hyödynnämme artikkelin

aineistoina aiempaa metodikiistaa koskevaa tutkimusta (esim. Koskinen 1997; Satka 1995; Satka 1997; Satka 2020; Toikko 2003; Toikko 2001) sekä kiistan alkuperäisaineistoja.

Opillisen moninaisuuden kansallinen ja kansainvälinen tausta

Pitkän sota-ajan jälkeen kansan yhtenäisyyden rakentaminen oli tärkeää. Näissä tunnelmissa ydinperheen koti idealisoitui onnellisten, hyvinvoivien kansalaisten tyyssijaksi, jota valtio ja sosiaali-alan järjestöt tukivat muun muassa sosiaali-alan uusien ammattikuntien, sosiaalihuoltajien ja -hoitajien tarjoamalla perhe- ja yksilökohtaisilla palveluilla. Niihin liittyi sellaisia uusia käsitteitä kuten klinikka, yksilökohtainen auttaminen, terapeutin huoltosuhde, asiakas, vapaaehtoisuus ja valinnanvapaus. Kaiken tämän toteuttaminen edellytti koulutettuja ammattilaisia, jotka hallitsivat lainsäädännön lisäksi riittävän tietoperustan ja asiakastyön ammatilliset työmenetelmät. Kiinnostus sosiaali-alaan ja sen tarjoamiin uusiin tehtäviin oli suurta, sillä sota-aikana tehty vapaaehtoistyö sekä naisten velvoitetöistämisen niin palkkatyöhön kuin sodan aiheuttamiin erilaisiin huoltotehtäviin oli perehdyttänyt heitä sosiaaliseen näkökulmaan, avustustyöhön sekä sosiaalisen työn yhteiskunnalliseen merkitykseen. Sosiaali-ala oli uravalintana suosittu, sillä nuoret naiset tiedostivat sosiaali-alan tarjoamat mahdollisuudet perhe-elämän ja kansalaisuuden modernisoinnin palveluksessa, vaikka eivät kenties sitä juuri näin sanoittaneet. (Jaakkola ym. 1994.)

Yksi merkittävä ongelma sota-ajan jälkeisinä vuosina oli se, että poikkeusolojen katveessa käynnistetty sosiaali-alan koulutus (sosiaalihuoltajatutkinto 1942; *sosionom-examen* 1943; sosiaalihoitajakoulutus sairaanhoitajille 1945) oli kirjavaa, ja alan kirjallisuus – tutkimustiedosta puhumattakaan – oli olematonta. Kaikille koulutusväylille ja opettajille yhteistä oli pyrkimys

mahdollisimman pätevän sosiaalityön tietoperustan etsintään ja vakiinnuttamiseen.

Merkittävää koulutuksellista ja tiedollista tukea suomalaisille alkoivat tarjota 1940-luvun lopulla useiden kansainvälisten järjestöjen määräaikaisten sosiaalialan vaihto-ohjelmat (niitä tarjosivat esim. YK, WHO ja Rockefeller Foundation), joita Yhdysvallat rahoitti merkittävästi. Niiden tavoitteena oli etenkin sodan hävinneiden 1940- ja 50-luvun eurooppalaisten yhteiskuntien modernisointi, eli niiden kansalaisten kulttuurinen kiinnittäminen osaksi länsimaista blokkia. Samalla nämä toimet tarkoitettiin kulttuuriseksi vastavoimaksi lännessä uhkaaviksi koetuille neuvostososialismin ja kommunismin vaikuttamisyrityksille. Läntisiä kulttuuriyhteyksiä oli toki pohjustettu, ja osin perustetukin, jo ennen toista maailmansotaa. (Esim. Mutka & Satka 2018.)

Suomalaisille tarjotuista ohjelmista laajin oli Yhdistyneiden Kansakuntien rahoittama, eurooppalaisille suunnattu *Expanded Programme of Technical Assistance* (EPTA). Sen johtajan mukaan ohjelman yleisinä tavoitteina oli *promoting social progress*, jota tehtiin sosiaaliturvaa sekä sosiaalityön uusimpia tekniikoita levittämällä. Toimintaperiaatteina olivat avun vastavuoroisuus sekä hyvän tahdon lähettiläänä toimiminen. Vuosina 1947–1965 ohjelman avulla 80 suomalaista sosiaalialan ammattilaista opiskeli sosiaalityön menetelmiä ja käytäntöjä 0,5–1 vuotta Yhdysvalloissa, Kanadassa tai saksankielisessä Keski-Euroopassa. Samaan aikaan Suomi vastaanotti 12 kansainvälistä sosiaalialan ja -työn asiantuntijaa, jotka muun muassa kouluttivat ja arvioivat muotoutumisvaiheessa olevia sosiaalityön käytäntöjä ja koulutussisältöjä. Lisäksi yli 200 suomalaista sosiaalityöntekijää teki muutaman viikon opintomatkan johonkin ohjelmaan osallistuneista maista. Sen aikana he tutustuivat erikoisalansa uusimpiin käytäntöihin. Tätä vaihto-ohjelmaa organisoivat sosiaaliministeriön vuonna 1949 perustama Suomen TA-toimikunta. (Satka 1995, 128–131.)

Uusista virikkeistä huolimatta kuntien sosiaalihuolto toimi 1970-luvun alkuun asti huollettaviaan kontrolloimalla. Sosiaaliministeriön virkamiesjuristit ohjasivat kuntien paikallista toimintaa yksityiskohtaisesti. Samalla he valvoivat sosiaalihuoltajien koulutusta, ja aluksi ministeriön virkamiehet myöskin opettivat tutkinnon opiskelijoita. Ministeriön hallintavalta ei ulottunut samanlaisena ruotsinkieliseen sosiaalityöntekijöiden koulutukseen. Siihen oli otettu mallia ruotsalaisesta sosiaalityöntekijöiden opetussuunnitelmasta. Sosiaalihoitajien yksivuotinen koulutus ammensi puolestaan yhdysvaltalaisesta sosiaalityöstä, sillä sen opettajat olivat suorittaneet sosiaalityön masterin tutkinnot (MSW) Yhdysvalloissa. Näiden opillisesti toisistaan eroavien näkökulmien lisäksi perheitä ja yksilöitä tukevaa ammatillista sosiaalityötä käynnisteltiin kansainvälisellä tuella eri järjestöjen ja kirkon perustamalla klinikoilla (esim. A-klinikat, kirkon perheneuvolat, kasvatusneuvolat), joiden tietoperustaa ja työmenetelmiä hallitsivat sosiaalityön uusimmat, pääasiassa psykologiaan nojaavat diskurssit.

Suomalaiset sosiaalityön kehittäjät ja opettajat joutuivat muutamassa vuodessa kohtaamaan alan rakentamisen ja modernisoimisvaatimusten lisäksi ennen näkemättömän opillisen moninaisuuden. Seurauksena oli, että 1940-luvun lopulla sosiaalialan opettajien keskuudessa vallitsi hämmennys, neuvottomuus ja eräänlainen opillinen tyhjiö. Moniulotteista tilannetta pelkistään: toimijoiden haasteena oli joko sopia yhteisistä oppisisällöistä, tai hyväksyä erilaisten näkemysten rinnakkainen soveltaminen ihmisten arkielämän uusiin pulmatilanteisiin.

Toimijoiden valinnat moninaisuuden kohtaamisessa ja käsittelyssä

Metodikiistan ensimmäinen ja ratkaiseva siemen kylvettiin samalla, kun vuonna 1942 käynnistynyt kaksivuotinen sosiaalihuoltajien koulutus suunniteltiin vain sosiaalihuollon tarpeisiin.

Opetussuunnitelma toteutettiin sosiaaliministeriön valvonnassa siten, että siinä saivat sijaa yhtäältä huoltotyön perinteet, hallinnolliset kysymykset sekä 1930-luvun lopulla uudistettu sosiaalihuollon lainsäädäntö, ja toisaalta eriytyvien, määrältään lisääntyvien huoltolaitosten johtamisen kysymykset.

Koulutuksen aloittamista valmistelleen huoltotyöntekijäin koulutuskomitean (KM 1940:3) jäsenistä Margit Borg oli suorittanut Yhdysvalloissa sosiaalityön maisterin tutkinnon, ja ollut suomalaisen kasvatusneuvolatyön pioneeri. Hän kannatti modernin sosiaalityön menetelmäopetuksen ja psykologian sisällyttämistä opetussuunnitelmaan, mutta jäi sosiaalihuollon mieskonkareiden joukossa vähemmistöön ja vaikenä. (Borg-Sundman 1969, 154.) Ministeriön johto tahtoi uusista ammattilaisista ensisijaisesti virkamiehiä, jotka rakentavat kuntiin suomalaista hallinnollis-juridisesti orientoitunutta sosiaalihuollon järjestelmää. Se oli kansalaisten hyvinvoinnin kannalta tärkeä tehtävä, joka loi perustaa hyvinvointivaltiolle ja sosiaalipalveluille. Sosiaalihuoltajat puolestaan olivat toimeenpanijoita koneistossa, jossa ei ollut sijaa sosiaalityön professiolle, ja sen toimintatapojen edellyttämälle itsesääntelylle.

Toisen ministeriön alaan kuuluneen terveydenhuollon koulutustarpeet koulutuskomitea ohitti toteamalla alan koulutuksen olevan jo ratkaistu. Kun terveydenhoidossa oli vähitellen kehitetty lääkinnällis-sosiaalista tehtäväalaa 1920-luvulta lähtien, alan reaktio sosiaaliministeriön toimiin oli aloittaa vuoden mittainen erikoistumiskoulutus sairaanhoitajille. Sosiaalihoitajatutkinto rakennettiin – päinvastoin kuin sosiaalihuoltajatutkinto – pääasiassa yhdysvaltalaiselle sosiaalityön opille, koska suunnittelijoilla oli sosiaalityön MSW-tutkinnot sekä aktiiviset kansainväliset vaihtoyhteydet, mikä oli 1950-luvun taitteessa harvinaista koulutusalaista riippumatta.

Terveydenhuollon organisaatio oli myös intensiivisen rakenteellisen modernisoinnin kohde, mutta se oli toisenlaisessa

kehitysvaiheessa kuin sosiaalihuolto. Se oli ministeriön hallinnan ohella lääkäriprofessionien kenttä, jolla kansainvälinen yhteistyö ei ollut poikkeuksellista. Tämä mahdollisti sen, että tässä kehityksessä ammatillisesti orientoituneet sosiaalihoitajat saattoivat helpommin raivata itselleen sijaa. Uusi ammattikunta ei terveydenhuollossa kenties ollut samalla tavalla outo kummajainen kuin ammatillinen sosiaalityöntekijä 1950-luvun sosiaalihuollon organisaatioille oli. Sama koski järjestökenttää, jonka klinikoille monet kansainvälisen sosiaalityöntekijäkoulutuksen saaneet hakeutuivat. Aktiivinen kansainvälinen vaihto tuki merkittävästi sosiaalityön opillista ja käytännöllistä kehitystä sekä terveydenhuollossa että terapeuttisesti orientoituneilla klinikoilla.

Sama koski osittain myös sosiaalihuoltoa. Timo Toikko (2003 ja 2001) osoittaa, miten huoltajatutkinnon johtava opettaja Veikko Piirainen toi 1950-luvun opintomatkoiltaan saksalaisen perhehuollon oppia. Eurooppaan suuntautuneiden opintomatkojensa tuloksena Piirainen julkaisi perhehuollon metodista artikkeleita (1949), ja pyrki välittämään sen sisältöjä sosiaalihuoltajien työkäytäntöihin. Se oli hänen yrityksensä ottaa haltuun nopeasti ilmaantunutta opillista moninaisuutta. Toikon mukaan Piiraisen ajattelu edusti *social case workin* ensimmäistä sukupolvea, joka tukeutui sosiaalitieteisiin. Sosiaalihoitajakoulutuksen valinta, toisen sukupolven *case work*, nojasi puolestaan psykologiaan.

Sosiaalihoitajien näkökulmasta Piiraisen yritys näytti arvanakin vanhakantaiselta. Sosiaalihoitajien opettajat saivat hedelmällisen yhteistyökumppanin sen sijaan sosiaaliministeriön tarkastaja Lauri Tarvaisesta, joka oli tutustunut Yhdysvalloissa USA:ssa toisen sukupolven *case workiin* 1950-luvun alussa. Tarvainen ja Mervi Ahla, joka toimi sosiaalihoitajakoulutuksen opettajana, julkaisivat yhteisen sosiaalityön menetelmien oppikirjan, *Henkilökohtainen huolto* (Ahla & Tarvainen 1959). He tiesivät vaihtoyhteyksiensä kautta edustavansa sosiaalityön uusinta kehitystä, ja välittävänsä sen myötä kansainvälistä sosiaalityön

professionaalista identiteettiä. Piirainen ja huoltajakoulutuksen opettajat sen sijaan samaistuivat ensisijaisesti sosiaalihuollon organisaatioon ja ministeriön tehtävien toteuttamiseen. Merkityksetöntä ei myöskään voinut olla keskittyminen saksankieliseen opetusvaihtoon, koska Piirainen ei osannut englantia.

Sodan jälkeinen sosiaalihuolto rakentui 1930-luvun lopun lakikeskeiselle ajattelulle, ja sen institutionaalinen käsitys valtion ja kansalaisten suhteesta edusti sotaa edeltänyttä ihmiskäsitystä. Erityiskasvatuksen edustaja ja sosiaalihuoltajien opettaja Niilo Mäki (1952, 5) totesi juridis-taloudellisen näkökulman hallinneen opetusta siinä määrin, että se on jättänyt katveeseen huoltosuhteen merkityksen sekä siihen liittyvät inhimilliset ja psykologiset tekijät. Tämä sai empiiristä vahvistusta, kun muutamien kuntien 1950-luvun sosiaalihuollossa kokeiltiin määräaikaaisesti *social case workin* soveltamista. Kävi ilmi, että sosiaalihuollon lainsäädännön puitteissa oli vaikeaa, ellei mahdotonta toteuttaa asiakkaan itsemääräämisen periaatetta (Tarvainen 1954). Kun sosiaalihuollon painolastina oli modernin, koko maan kattavan organisaation rakentaminen sekä sodan viivästyttämän huoltolainsäädännön toimeenpano, ammatillisten työmetodien kehittäminen marginalisoitui, vaikka se oli saanut ministeriö- ja oppilaitostason tukijoita.

Edellä kuvatusta opillisen moninaisuuden käsittelystä kehkeytyi 1970-luvulle asti jatkunut pulma: suomalaisen sosiaalityöntekijäkoulutuksen pääväylä ei tarjonnut, eikä pitänyt legitiiminä, alan oppisisältöihin olennaisesti kuuluvaa ammatillisen työprosessin eikä länsimaissa käytettyjen työmenetelmien opetusta. Sosiaalihoitajien koulutuksessa puolestaan nähtiin tarkoituksenmukaiseksi pitäytyä yhdysvaltalaisen ammatillisen *social case workin* teorioiden ja työmetodien soveltamisessa. Oppilaitosten ja opettajien välille syntynyttä opillista halkeamaa ja eripuraa pyrittiin ratkaisemaan eri tavoin, esimerkiksi 1960-luvun sosiaalihuollon koulutuskomiteassa (KM 1960:52). Huoltajatutkiminnon

johtavan opettajan ja muita opillisia perinteitä kannattavien jäsenten vastustuksen vuoksi komiteatyö ei kuitenkaan lisännyt yhteisymmärrystä eikä ratkaissut kiistaa. Sen sijaan se johti yliopistojen, korkeakoulujen ja sairaanhoitajaopiston yhteistyön vaikeutumiseen. Samalla opillisten kysymyksen ratkaiseminen siirtyi 1970- ja 80-lukujen toimijoille.

Lopuksi

Sodan jaloissa sosiaalialan oppilaitokset ja opettajat kohtasivat sosiaalihuollon modernisointivaatimukset ja ammatillisen sosiaalityön opilliset kehittämishaasteet erilaisista instituutio-naalisista lähtökohdista. Siitä huolimatta heillä oli sama tiedonintressi: miten edistää sitä ei-materiaalista tukea, jota modernisoituva perhe-elämä ja ihmisten yksilöllistyvät elämäntavat edellyttivät. Myöskään huoltotyön tai sosiaalityön moderni tietokohde, koti, perhe ja äitiys, ei herättänyt oppilaitosten tai opettajien välillä erimielisyyksiä. Modernia ihmiskäsitystäkään, joka painotti kansalaisten kontrollin sijasta ihmisarvoa, ihmisten tasavertaisuutta, vapautta, oikeutta itsemääräämiseen sekä oikeutta saada yhteiskunnan tukea ongelmallisissa tilanteissa, ei kiistetty. Syntyneet ristivedot kulminoituivat sen sijaan siihen, millaisella teoriapohjalla ja millaisin työmenetelmin sosiaalityön modernisoimisen edellytyksiä, humanistista ihmiskäsitystä sekä teoriaperustan moninaisuutta toteutettaisiin käytännön työssä.

Metodikiista seurauksineen avaa yhden merkittävän näkökulman sosiaalityön historiaan. Se korostaa opillisen moninaisuuden ymmärtämisen vaadetta. Se tuo samalla esiin, että moninaisuuden kohtaaminen ja rakentava käsittely on vaativa tehtävä myös sosiaalityössä, jonka perusarvoihin kuuluu moninaisuuden hyväksyvien elämänmuotojen edistäminen. Voi edelleen kysyä, kuinka valmiita olemme tänä päivänä kohtaamaan sosiaalityön opetuksessa erilaisia moninaisuuden ilmiöitä, kuten kulttuuriin tai sukupuoleen liittyvää moninaisuutta. Riitaojan ym. (2021)

tutkimus siirtolaisuuden huomioinnista sosiaalityön yliopisto- ja sosionomi (AMK) -koulutusten opetussuunnitelmissa osoittaa puutteita myös tämän vuosikymmenen valmiuksissa. Tutkimus tuo esiin, että siirtolaisuutta käsitellään opetussuunnitelmissa usein erillisenä kysymyksenä ja ongelmakeskeisesti, eikä osana yhteiskunnan moninaisuutta. Kun vuonna 2023 elämme kasvavan moninaisuuden aikaa, metodikiistan esimerkki voi toimia muistutuksena eri toimijoiden välisen dialogin säilyttämisen tärkeydestä. Emme todellakaan voi toimia siten, että nykyiset moninaisuuden ilmiöt ajan myötä kasautuvine seurauksineen jäävät seuraavien toimijasukupolvien ratkaistaviksi.

Kirjallisuus

- Mutka, Sari & Satka, Mirja (2018) Uudenmaan läänin terveydenhuollon opetuskentän jännitteet sosiaalityön pioneerin näkökulmasta. *Janus* 26 (1), 21–36.
- Koskinen, Simo (1997) Kokemuksia ja näkemyksiä sosiaalityöntekijöiden koulutuksesta 1960-luvulla. Teoksessa Pekka Saarenmaa ym. (toim.) ”Valitse sosiaalihuolto elämäntehtäväksesi”. Sosiaalipolitiikan laitoksen julkaisu C 9. Tampere: Tampereen yliopisto, 31–56.
- Riitaoja, Anna-Leena, Jäppinen, Maija, Kara, Hanna, & Nordberg, Camilla (2021) Siirtolaisuus ja moninaisuus sosiaalityön yliopistokoulutuksen ja sosionomi (AMK)-koulutuksen opetussuunnitelmissa. *Janus* 29 (3), 267–285.
- Satka, Mirja (1995) Making social citizenship. Conceptual practices from the Finnish Poor Law to professional social work. *SoPhi* 1. Jyväskylä: Jyväskylä University.
- Satka, Mirja (1997) Miksi sosiaalihuoltajatutkinnon naisenemmistö oli ongelma sosiaalihuollon päättäjille? Teoksessa Pekka Saarenmaa ym. (toim.) ”Valitse sosiaalihuolto elämäntehtäväksesi”. Sosiaalipolitiikan laitoksen julkaisu C 9. Tampere: Tampereen yliopisto, 85–100.
- Satka, Mirja (2020) Sosiaalialan tietokäytäntöjen ensimmäinen modernisoitumisvaihe. Teoksessa Lea Suoninen-Erhiö, Anneli Pohjola, Mirja Satka & Jenni Simola (toim.) Sosiaaliala uudistuu. Tietopohjan ja vuorovaikutuksen kysymyksiä. Helsinki: Huoltaja-säätiö, 15–36.
- Satka, Mirja & Moilanen, Johanna & Pohjola, Anneli & Rauhala, Pirkko-Liisa & Isokuortti, Nanne (toim.) (2023) Sosiaalityön tieteenalaa rakentamassa. Helsinki: Huoltaja-säätiö.

Toikko, Timo (2001) Sosiaalityön amerikkalainen oppi. Yhdysvaltalaisen caseworkin kehitys ja sen yhteys suomalaiseen tapauskohtaiseen sosiaalityöhön. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja. Tutkimuksia A 1. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu.

Toikko, Timo (2003) Sosiaalityön metodikiista. *Janus* 11 (4), 276–296.

Lähteet

Ahla, Mervi & Tarvainen, Lauri (1959) Henkilökohtainen huolto. Helsinki: WSOY.

Borg-Sundman, Margit (1969) Uusia uria aukomassa. Porvoo & Helsinki: WSOY.

KM 1940:3 (1940) Huoltotyöntekijäin koulutuksen järjestäminen. Helsinki: Sosiaaliministeriö.

KM 1960:52 (1960) Sosiaalihuollon koulutuskomitean mietintö, moniste. Helsinki: Sosiaaliministeriö.

Mäki, Niilo (1952) Onko ihminen vaarassa unohtua. *Huoltaja* 40 (1), 5–8.

Piirainen, Veikko (1949) Perhehuollon metodi. *Huoltaja* 37 (20), 395–399 ja *Huoltaja* 37 (23), 475–479.

Tarvainen, Lauri (1954) Henkilökohtainen huolto ja sen toteuttamismahdollisuudet meillä. *Sosiaalinen Aikakauskirja* 48 (9–10), 309–31